

ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน มาตรา 973 "เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ได้ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

(1) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเปลี่ยนชนิดให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น หรือในระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งภายหลังได้เห็น

(2) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน

(3) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า "ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน"

ท่านว่าผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่เหล่าผู้สลักหลัง ผู้ส่งจ่ายและคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง

อนึ่ง ถ้าไม่ยื่นตัวแลกเปลี่ยนเพื่อให้เขารับรองภายในเวลาจำกัดซึ่งผู้ส่งจ่ายได้กำหนดไว้ ท่านว่าผู้ทรงยอมเสียสิทธิที่จะไล่เบี้ยทั้งเพื่อการที่เขาไม่ใช้เงิน และเพื่อการที่เขาไม่รับรอง เว้นแต่จะปรากฏจากข้อกำหนดว่า ผู้ส่งจ่ายหมายเพียงแต่จะปลดตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง

ถ้าข้อกำหนดจำกัดเวลายื่นตัวแลกเปลี่ยนนั้นมีอยู่ที่คำสลักหลัง ท่านว่าเฉพาะแต่ผู้สลักหลังเท่านั้นจะอาจเอาประโยชน์ในข้อกำหนดนั้นได้"

เมื่อสิ้นเวลาทำคำคัดค้านแล้ว ผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้าน มีผลให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลัง ผู้ส่งจ่ายและคู่สัญญาอื่น ๆ เช่น ผู้รับอาวัล ผู้สอดเข้าแก้หน้า เว้นแต่ผู้รับรองยังคงต้องรับผิดชอบอยู่

8. ตัวแลกเปลี่ยนเป็นสำหรับ

มาตรา 975 "อันตัวแลกเปลี่ยนนั้น นอกจากชนิดที่ส่งจ่ายแก่ผู้ถือแล้ว จะออกไปเป็นคู่ฉีกความต้องกันสองฉบับหรือกว่านั้น ก็อาจจะออกได้

คู่ฉีกเหล่านี้ต้องมีหมายเลขลำดับลงไว้ในตัวตราสารนั่นเอง มิฉะนั้นคู่ฉีกแต่ละฉบับย่อมใช้ได้เป็นตัวแลกเปลี่ยนฉบับหนึ่ง ๆ แยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

บุคคลทุกคนซึ่งเป็นผู้ทรงตัวเงินอันมิได้ระบุว่าได้ออกเป็นตัวเดี่ยวนั้น จะเรียกให้ส่งมอบคู่มือสองฉบับหรือกว่านั้นแก่ตนก็ได้ โดยยอมให้คิดค่าใช้จ่ายเอาแก่ตน ในการนี้ผู้ทรงต้องว่ากล่าวไปยังผู้สละหลังคนถัดตนขึ้นไป และผู้สละหลังคนนั้นก็จำต้องช่วยผู้ทรงว่ากล่าวไปยังผู้ที่สละหลังให้แก่ตนต่อไปอีก สืบเนื่องกันไป เช่นนี้ตลอดสายจนกระทั่งถึงผู้ส่งจ่าย อนึ่ง ผู้สละหลังทั้งหลายจำต้องเขียนคำสละหลังของตนเป็นความเดียวกันลงในฉบับคู่มือใหม่แห่งตัวสำหรับนั้นอีกด้วย"

ตัวแลกเงินเป็นสำหรับ มิได้เฉพาะตัวระบุชื่อเท่านั้น การออกตัวเงินประเภทนี้จะออกเป็นคู่มือมีข้อความถูกต้องตรงกัน 2 ฉบับ หรือมากกว่า ถ้าออกเพิ่มขึ้นอีกโดยมีข้อความเหมือนกัน ก็จะระบุว่าป็นคู่มือฉบับที่ 1, 2 หรือ 3

คู่มือเหล่านั้นต้องมีหมายเลขลำดับลงไว้ด้วย ถ้าไม่มีให้ถือว่าคู่มือแต่ละฉบับนั้นยอมใช้ได้เป็นตัวแลกเงินต่างฉบับกัน โดยถือว่าเป็นตัวเดี่ยวนั้นเอง ถ้าตัวเงินนั้นไม่มีข้อความว่า ออกให้เป็นตัวเดียว กฎหมายให้สิทธิผู้ทรงเรียกร้องให้ผู้ส่งจ่ายออกตัวแลกเงินเป็นสำหรับส่งมอบคู่มือ 2 ฉบับหรือมากกว่านั้นแก่ผู้ทรง โดยผู้ทรงยอมให้คิดค่าใช้จ่ายเอาแก่ตน และในกรณีนี้ผู้ทรงต้องบอกกล่าวไปยังผู้สละหลังถัดตนขึ้นไป และผู้สละหลังคนนั้นต้องบอกกล่าวไปยังผู้สละหลังให้แก่ตนต่อไปอีกสืบเนื่องกันไปเช่นนี้ตลอดสายจนถึงผู้ส่งจ่ายและตัวคู่มือเหล่านั้นจะย้อนกลับลงมาตามลำดับ โดยมีลายมือชื่อผู้สละหลังทั้งหลายสละหลังต่อเนื่องกันมาตามลำดับเช่นฉบับแรก มิฉะนั้นคู่มือนั้นไม่มีผลใช้บังคับได้

การสละหลังให้แก่บุคคลต่างกัน มาตรา 976 " ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินสำหรับหนึ่งสละหลังคู่มือสองฉบับหรือกว่านั้นให้แก่บุคคลต่างคนกัน ท่านว่าผู้ทรงยอมต้องรับผิดชอบคู่มือเช่นนั้นทุก ๆ ฉบับ และผู้สละหลังภายหลังผู้ทรงทุก ๆ คนก็ต้องรับผิดชอบคู่มืออันตนเองได้สละหลังลงไปนั้น เสมือนดั่งว่าคู่มือที่วานั้นแยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน"

เมื่อผู้ส่งจ่ายออกตั๋วแลกเงินเป็นสำหรับ โดยมีคู่มือส่งไปให้ผู้ทรงตามที่ร้องขอให้ออก และได้มีการสลักหลังตัวคู่มือนั้นต่อเนื่องกันมาตามลำดับจนถึงผู้ทรง เช่น มี 2 ฉบับ ต่อมาผู้ทรงได้สลักหลังตัวเงินทั้งฉบับนั้นชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ 2 ราย ดังนี้ ผู้ทรงนั้นย่อมต้องรับผิดชอบตามคู่มือทั้ง 2 ฉบับนั้น และหากคู่มือนั้นมีการสลักหลังโอนต่อ ๆ กันไปอีก บรรดาผู้สลักหลังทุกคนต้องรับผิดชอบตามคู่มือที่ตนได้สลักหลังไป เหมือนกับว่าคู่มือนั้นแยกเป็นตั๋วแลกเงินต่างฉบับกัน

สิทธิของผู้ทรงตั๋วแลกเงินแต่ละฉบับ มาตรา 977 "ถ้าคู่มือสองฉบับหรือกว่านั้นในสำหรับหนึ่งได้เปลี่ยนมือไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซ้ ในระหว่างผู้ทรงเหล่านั้นด้วยกัน คนใดได้ไปเป็นสิทธิก่อน ท่านให้ถือว่าคนนั้นเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวเงินนั้น แต่ความใด ๆ ในบทมาตรานี้ ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลผู้ทำการ โดยชอบด้วยกฎหมายรับรองหรือใช้เงินไปตามคู่มือฉบับซึ่งเขายื่นแก่ตนก่อน"

เมื่อตั๋วแลกเงินเป็นสำหรับที่ผู้ทรงเดิมสลักหลังโอนคู่มือหลายฉบับให้บุคคลต่างคนกัน ตัวเงินนั้นก็กลายเป็นตั๋วแลกเงินแต่ละฉบับขึ้น และเมื่อตั๋วแลกเงินแต่ละฉบับได้มีการโอนเปลี่ยนมือต่อ ๆ กันไป จนอยู่ในความครอบครองของผู้ทรง โดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกัน แต่คู่สัญญาคนก่อนกล่าวคือผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังก่อนที่จะมีการสลักหลังคู่มือย่อมรับผิดชอบในตัวเงินเพียงฉบับเดียว แต่ขณะเดียวกันกลับมีผู้ทรงโดยชอบหลายคน ดังนี้ กฎหมายจึงให้สิทธิแก่ผู้ทรงคนที่ได้ตัวเงินนั้นไปเป็นสิทธิก่อน ถือว่าเป็นเจ้าของอันแท้จริงไป แต่หากผู้ทรงคนหลังคนใดได้นำตัวเงินคู่มือของตนไปให้ผู้จ่ายรับรองหรือใช้เงินก่อน และผู้จ่ายได้รับรองหรือใช้เงินไปโดยสุจริต ดังนี้ ผู้รับรองนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงคนแรก

การรับรองตัวแลกเงินเป็นสำหรับ มาตรา 978 "คำรับรองนั้นจะเขียนลงในคู่มือฉบับใดก็ได้ และจะต้องเขียนลงในคู่มือแค่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น"

ถ้าผู้จ่ายรับรองลงไปกว่าฉบับหนึ่ง และคู่มือซึ่งรับรองเช่นนั้นตกไปถึงมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกัน ไซ้ ท่านว่าผู้จ่ายจะต้องรับผิดชอบตามคู่มือฉบับนั้น ๆ ทุกฉบับ เสมือนดั่งว่าแยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน"

มาตรา 979 "ถ้าผู้รับรองตั๋วเงินซึ่งออกเป็นสำหรับใช้เงินไปโดยมิได้เรียกให้ส่งมอบคู่มือฉบับซึ่งมีคำรับรองของคนนั้นให้แก่ตนและในเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด คู่มือฉบับนั้นไปตกอยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่ง ไซ้ ท่านว่าผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงคู่มือฉบับนั้น"

ผู้จ่ายจะรับรองตัวแลกเงินเป็นสำหรับซึ่งอาจเป็นต้นฉบับหรือคู่มือฉบับใดก็ได้เพียงฉบับเดียว ถ้าผู้จ่ายรับรองลงไปในคู่มือทุกฉบับ แล้วคู่มือฉบับนั้นตกไปอยู่ในมือของผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายหลายคน ดังนี้ผู้จ่ายต้องรับผิดชอบต่อทุกคนเท่ากัน

เมื่อผู้รับรองได้ใช้เงินให้ผู้ทรงแล้ว ต้องเรียกคู่มือฉบับที่ตนรับรองคืน เพราะหากคู่มือฉบับนั้นตกถึงมือผู้ทรงคนอื่นโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงคู่มือฉบับนั้นด้วย

๑. ตั๋วสัญญาใช้เงิน

มาตรา 982 "อันว่าตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ออกตั๋ว ให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับเงิน"

ลักษณะของตั๋วสัญญาใช้เงิน มีดังนี้

- 1) เป็นหนังสือตราสาร หมายความว่า เป็นหนังสือสัญญาที่กฎหมายรับรอง และเปลี่ยนมือได้
- 2) ผู้ออกตั๋วให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับเงิน ผู้ออกตั๋วคือผู้จ่ายเงิน และผู้รับเงินต้องเป็นบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้ออกตั๋ว ดังนี้ ตั๋วสัญญาใช้เงินที่มีข้อความสัญญาว่าจะจ่ายเงินให้แก่ร้านของผู้ออกตัวเอง ย่อมไม่เป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน
- 3) เป็นคำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งซึ่งต้องเป็นจำนวนเดียว

รายการในตั๋วสัญญาใช้เงิน ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 983)

- (1) คำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน
- (2) คำมั่นสัญญาอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินเป็นจำนวนแน่นอน
- (3) วันถึงกำหนดใช้เงิน
- (4) สถานที่ใช้เงิน
- (5) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน
- (6) วันและสถานที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน
- (7) ลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว

รายการในตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าว ถ้ารายการใดขาดตกบกพร่องไปย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นดังนี้คือ (มาตรา 984)

- 1) ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ให้ถือว่าพึงใช้เมื่อได้เห็น
- 2) ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แถลงไว้ในตั๋วสัญญาใช้เงิน ให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้ออกตราสารนั้นเป็นสถานที่ใช้เงิน

3) ถ้าตัวสัญญาใช้เงินไม่ระบุสถานที่ออกตัว ให้ถือว่าตัวนั้นได้ออก ณ ภูมิลำเนาของผู้ออกตัว

4) ถ้ามิได้ลงวันออกตัว ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

ตัวสัญญาใช้เงินเป็นตัวเงินชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับตัวแลกเงิน ดังนั้นบทบัญญัติบางมาตราในตัวแลกเงิน กฎหมายจึงให้นำมาใช้บังคับในเรื่องตัวสัญญาใช้เงินเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพของตัวสัญญาใช้เงิน (มาตรา 985) คือ มาตรา 911, 913, 916, 917, 919, 920, 922 ถึง 926, 938 ถึง 947, 949, 950, 954 ถึง 959, 967 ถึง 971

ถ้าเป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ กฎหมายให้นำบทบัญญัติต่อไปนี้มาใช้บังคับ คือ มาตรา 960 ถึง 964, 973, 974

ความรับผิดชอบของผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน มาตรา 986 "ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับรองตัวแลกเงิน

ตัวสัญญาใช้เงินซึ่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น ต้องนำยื่นให้ผู้ออกตัวจรรยาภายในจำกัดเวลาดังกำหนดไว้ในมาตรา 928 กำหนดเวลานี้ให้นับแต่วันจรรยาซึ่งลงลายมือชื่อผู้ออกตัว ถ้าผู้ออกตัวบอกปิดไม่ยอมจรรยาและลงวันไซ้ การที่เขาบอกปิดเช่นนี้ท่านว่าต้องทำให้เป็นหลักฐานขึ้นด้วยคำคัดค้านและวันคัดค้านนั้นให้ถือเป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น"

ตัวอย่าง ก. ออกตัวสัญญาใช้เงินฉบับหนึ่งให้ ข. สัญญาจะใช้เงินภายใน 20 วันนับแต่ ก. ได้เห็นตัว ตราบใดที่ ข. ไม่นำตัวนั้นไปให้ ก. ได้เห็น ระยะเวลา 20 วันก็ไม่อาจคำนวณนับได้ จึงไม่มีทางที่จะทราบวันถึงกำหนดใช้เงินตามตัวฉบับนี้ได้ ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดหน้าที่ให้ผู้ทรงยื่นตัวนี้ให้ผู้ออกตัวจรรยาภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัวสัญญาใช้เงิน การจรรยาครั้งนี้ผู้ออกตัวต้องลงลายมือชื่อและ

วันเดือนปีที่จควรรับรู้ด้วย การนับ 20 วันให้เริ่มนับแต่วันที่จควรรับรู้เป็นต้นไป ถ้าผู้
ออกตั๋วบอกปิดไม่ยอมจควรรับรู้ ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำค้คค่านและให้ถือว่าวันค้ค
ค่านนั้นเป็นวันเริ่มต้นในการนับ 20 วัน

10. เช็ค

เช็ค (Cheque) หรือ (Check) ตามพจนานุกรม หมายถึง ใบเบิกเงินหรือถอน
เงินจากธนาคาร ส่วนตามกฎหมายมีบัญญัติในมาตรา 987 "อันว่าเช็คนั้น คือ
หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง
เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อัน
เรียกว่าผู้รับเงิน"

ลักษณะของเช็ค มีดังนี้

- 1) เป็นหนังสือตราสาร
- 2) เป็นคำสั่งให้ธนาคารจ่ายเงิน โดยจะออกเป็นเช็กระบุชื่อหรือเช็คผู้ถือก็ได้
- 3) เป็นคำสั่งให้ธนาคารใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถาม

รายการในเช็ค มีดังนี้คือ (มาตรา 988)

- (1) คำบอกชื่อว่าเป็นเช็ค
- (2) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวนแน่นอน
- (3) ชื่อ หรือยี่ห้อและสำนักของธนาคาร
- (4) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำจคจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ
- (5) สถานที่ใช้เงิน
- (6) วันและสถานที่ออกเช็ค
- (7) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

ความรับผิดตามเช็ค มาตรา 990 "ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงินคือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามีจะนั้น ท่านว่าผู้ทรงสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้สั่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้สั่งจ่ายเพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่ง ผู้ทรงเช็คซึ่งผู้สั่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดไปแล้วนั้น ท่านให้รับช่วงสิทธิของผู้สั่งจ่ายคนนั้นอันมีต่อธนาคาร"

ระยะเวลาในการที่ผู้ทรงจะยื่นเช็คให้ธนาคารจ่ายเงิน มี 2 กรณี ดังนี้

- 1) เช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็ค ผู้ทรงต้องยื่นเช็คให้ธนาคารใช้เงินภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ลงในเช็คนั้น
- 2) เช็คให้ใช้ที่อื่น ผู้ทรงต้องยื่นให้ธนาคารใช้เงินภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่ลงในเช็คนั้น

หากผู้ทรงละเลยไม่ยื่นเช็คภายในระยะเวลาดังกล่าว มีผลให้ผู้ทรงสิทธิไล่เบี้ยผู้สลักหลังทั้งปวง และผู้ทรงสิทธิไล่เบี้ยผู้สั่งจ่ายเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้สั่งจ่าย

ในกรณีที่ผู้สั่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะความเสียหายดังกล่าว ให้ผู้ทรงเข้ารับช่วงสิทธิของผู้สั่งจ่ายไปไล่เบี้ยเอาแก่ธนาคารได้

ตัวอย่าง ก. ออกเช็คที่กรุงเทพ สั่งให้ธนาคารในกรุงเทพฯจ่ายเงินให้ ข. ลงวันที่ 25 มกราคม ดังนี้ ข. ต้องยื่นเช็คนั้นให้ธนาคารนั้นใช้เงินอย่างช้าภายในวันที่ 25 กุมภาพันธ์

ก. ออกเช็คที่กรุงเทพ สั่งให้ธนาคารในเชียงใหม่จ่ายเงินให้ ข. ลงวันที่ 25 มกราคม ดังนี้ ข. ต้องยื่นเช็คนั้นให้ธนาคารนั้นใช้เงินอย่างช้าภายในวันที่ 25 เมษายน

หน้าที่ของธนาคาร มาตรา 991 "ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (1) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เคยค้าคนนั้นเป็นเจ้าหนี้พอจะจ่ายตามเช็คนั้น
- หรือ
- (2) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันออกเช็ค หรือ
- (3) ได้มีคำบอกกล่าวว่าจะเช็คนั้นหายหรือถูกลักไป"

บุคคลที่กฎหมายเรียกว่า "ผู้เคยค้า" หรือ "ลูกค้า". (Customer) คือ ผู้ที่นำเงินไปฝากกับธนาคารโดยเปิดบัญชีกระแสรายวันไว้ ซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายนั่นเอง ดังนั้นธนาคารกับลูกค้าจึงมีนิติสัมพันธ์ต่อกันในสัญญาฝากเงินดังกล่าว ซึ่งการฝากเงินประเภทนี้เวลาถอนเงินต้องใช้เช็ค ดังนั้นธนาคารจึงมีหน้าที่จ่ายเงินตามเช็คที่ลูกค้าสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินจำนวนที่ระบุไว้ในเช็คให้แก่ผู้ทรงซึ่งเป็นใครก็ได้

ธนาคารอาจปฏิเสธการจ่ายเงินในกรณีดังต่อไปนี้ได้ คือ

1) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เค้ายค่านั้นเป็นเจ้าหนี้พอจะจ่ายตามเช็คนั้น โดยธนาคารอาจระบุในเช็คกว่า "เงินในบัญชีไม่พอจ่าย" หรือ "โปรดติดต่อผู้สั่งจ่าย" หรือ "เงินไม่พอจ่าย"

2) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลา 6 เดือนนับแต่วันออกเช็ค ธนาคารจะคืนเช็คให้ผู้ทรงพร้อมระบุว่า "เช็คพ้นกำหนดจ่ายเงิน"

3) ได้มีคำบอกกล่าวว่เช็คนั้นหายหรือถูกลักไป

มาตรา 992 "หน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงินตามเช็คอันเบิกแก่ตนนั้น ท่านว่าเป็นอันสุดสิ้นไปเมื่อกรณีเป็นดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(1) มีคำบอกห้ามการใช้เงิน

(2) รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย

(3) รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราว หรือคำสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น"

กรณีที่ธนาคารสิ้นอำนาจและหน้าที่ใช้เงินตามเช็ค มีดังนี้คือ

1) มีคำบอกห้ามการใช้เงิน เป็นสิทธิเฉพาะตัวผู้สั่งจ่ายที่จะสั่งห้ามหรือเรียกว่า อายัดเช็คนั้นกับธนาคาร สิทธินี้มีอยู่ตลอดเวลาตราบเท่าที่ยังไม่มีการจ่ายเงินตามเช็คนั้น วิธีการบอกห้ามหรืออายัดเช็คนั้นควรทำเป็นลายลักษณ์อักษร แจ่งเลขที่เช็ค จำนวนเงิน ชื่อผู้รับ ให้ธนาคาร หากจำเป็นเร่งด่วนอาจอายัดทางโทรศัพท์ได้

2) รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย เมื่อผู้สั่งจ่ายตายธนาคารมีหน้าที่ต้องรักษาเงินในบัญชีของผู้สั่งจ่ายไว้ เพื่อให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้ตายรับไปจัดแบ่งกันต่อไป ผู้สั่งจ่ายตายในกรณีนี้ น่าจะหมายถึง ผู้สั่งจ่ายที่เป็นบุคคลธรรมดา ถ้าผู้สั่งจ่ายเป็นนิติบุคคลอำนาจหน้าที่ของธนาคารยังไม่สิ้นสุด

3) ธนาคารรู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราวหรือคำสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลายหรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น

การรับรองเช็ค มาตรา 993 "ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า "ใช้ได้" หรือ "ใช้เงินได้" หรือคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น

ถ้าผู้ทรงเช็คเป็นผู้จัดการให้ธนาคารลงข้อความรับรองดังว่านั้น ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทั้งปวงเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามเช็คนั้น

ถ้าธนาคารลงข้อความรับรองคั่งนั้นโดยคำขอร้องของผู้สั่งจ่าย ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและปวงผู้สลักหลังก็หาหลุดพ้นไปไม่"

การรับรองเช็คทำโดยผู้มีอำนาจกระทำแทนธนาคารซึ่งเป็นผู้จ่ายตามเช็คนั้น ด้วยการเขียนข้อความว่า "ใช้ได้" หรือ "ใช้เงินได้" หรือคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน และลงลายมือชื่อบนเช็คนั้นจะเป็นด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้ ธนาคารจะประทับตราและลงชื่อผู้มีอำนาจรับรองว่าใช้ได้หรือใช้เงินได้ ผลการรับรองเช็คคือธนาคารต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงเช็คนั้น

บุคคลที่เป็นผู้นำเช็คไปให้ธนาคารรับรองมี 2 ประเภท และมีผลที่แตกต่างกันด้วย ดังนี้

1) ถ้าผู้ทรงเป็นผู้นำเช็คไปยื่นให้ธนาคารรับรอง มีผลให้ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทั้งปวงหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามเช็คนั้น

ตัวอย่าง ก. ออกเช็คสั่งธนาคารจ่ายเงิน ข. ข. สลักหลังมอบเช็คนั้นให้ ค. ค. นำเช็คไปให้ธนาคารรับรอง ธนาคารรับรองแล้ว ค. สลักหลังโอนเช็คนั้นให้ ง.

หากต่อมารธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามคำรับรองนั้น ง. ผู้ทรงก็ไม่มีสิทธิไต่เบี่ย ก.
ผู้สั่งจ่าย ข. และ ค. ผู้สลักหลัง ผู้รับผิดชอบธนาคาร

2) ถ้าผู้สั่งจ่ายเป็นผู้นำเช็คไปให้ธนาคารรับรอง มีผลให้ผู้สั่งจ่ายและผู้สลัก
หลังทั้งปวงยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบผู้ทรง

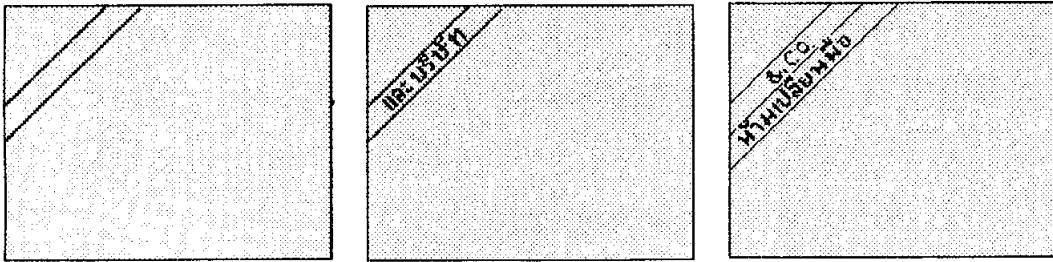
วิธีออกและใช้เช็คขีดคร่อม มาตรา 994 "ถ้าในเช็คมีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้
ข้างด้านหน้ากับมีหรือไม่มีคำว่า "และบริษัท" หรือคำย่ออย่างใด ๆ แห่งข้อความนี้
อยู่ในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นไซ้ร้ เช็คนั้นชื่อว่าเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไป และจะใช้เงิน
ตามเช็คนั้นได้แต่เฉพาะให้แก่ธนาคารเท่านั้น

ถ้าในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นกรอกชื่อธนาคารอันหนึ่งอันใดลงไว้โดยเฉพาะ
เช็คนั้นชื่อว่าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะ และจะใช้เงินตามเช็คนั้นได้เฉพาะให้แก่
ธนาคารอันนั้น"

เช็คขีดคร่อมมี 2 ชนิด คือ

1) **เช็คขีดคร่อมทั่วไป** คือ เช็คที่มีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้าเช็ค
กับมีหรือไม่มีคำว่า "และบริษัท (& Co.)" หรือคำย่ออย่างใด ๆ แห่งข้อความนี้อยู่
ในระหว่างเส้นคู่ขนานนั้น และจะมีคำว่า "ห้ามเปลี่ยนมือ" ก็ได้

ตัวอย่างเช็คขีดคร่อมทั่วไป

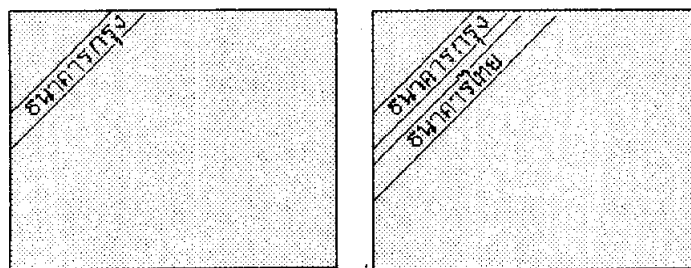

การใช้เงินตามเช็คขีดคร่อมทั่วไป ธนาคารผู้จ่ายจะไม่จ่ายเป็นเงินสดให้บุคคลใด ๆ ที่มีใช้ธนาคาร โดยจะจ่ายเข้าบัญชีของธนาคารผู้เรียกเก็บเท่านั้น ผู้ทรงจะต้องเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารผู้เรียกเก็บ ในกรณีที่ไม่มีบัญชีเงินฝากไว้ดังกล่าว ผู้ทรงอาจโอนเช็คนั้นให้แก่ผู้อื่นที่มีบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารใดก็ได้

คำว่า "บริษัท" ที่เขียนลงระหว่างเส้นขนานหมายถึง ธนาคาร

2) **เช็คขีดคร่อมเฉพาะ** คือ เช็คที่มีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้า และในระหว่างเส้นคู่ขนานนั้นมีชื่อธนาคารหนึ่งถูกระบุลงไว้โดยเฉพาะ และจะมีคำว่า "ห้ามเปลี่ยนมือ" ก็ได้

ตัวอย่างเช็คขีดคร่อมเฉพาะ

การใช้เงินตามเช็คขีดคร่อมเฉพาะ ธนาคารจะไม่จ่ายเป็นเงินสดให้บุคคลใด เช่นกัน แต่จะจ่ายเข้าบัญชีของธนาคารที่ถูกระบุชื่อไว้ในเส้นคู่ขนานนั้นโดยเฉพาะ ผู้ทรงเช็คขีดคร่อมเฉพาะจะนำเช็คนั้นไปเข้าบัญชีในธนาคารใดธนาคารหนึ่งเพื่อเรียกเก็บไม่ได้ ต้องนำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีใหม่ไว้กับธนาคารที่มีชื่อระบุไว้ในเส้นคู่ขนานนั้นเท่านั้น หรืออาจจะโอนเช็คนั้นหรือฝากเช็คนั้นให้กับบุคคลอื่นที่มีบัญชีเงินฝากในธนาคารที่ถูกระบุชื่อนั้นก็ได้

เช็คที่ขีดคร่อมแล้วผู้ใดจะลบล้างไม่ได้ (มาตรา 996)

ผู้มีอำนาจขีดคร่อมเช็ค มาตรา 995 "(1) เช็คไม่มีขีดคร่อม ผู้ส่งจ่ายหรือผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมเสียก็ได้ และจะทำเป็นขีดคร่อมทั่วไปหรือขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

(2) เช็คขีดคร่อมทั่วไป ผู้ทรงจะทำให้เป็นขีดคร่อมเฉพาะเสียก็ได้

(3) เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะก็ดี ผู้ทรงจะเติมคำลงว่า "ห้ามเปลี่ยนมือ" ก็ได้

(4) เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารใด ธนาคารนั้นจะเข้าขีดคร่อมเฉพาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

(5) เช็คไม่มีขีดคร่อมก็ดี เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใดเพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารนั้นจะลงขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนเองก็ได้"

ผู้มีอำนาจขีดคร่อมเช็ค ได้แก่ ผู้ส่งจ่าย ผู้ทรง และธนาคาร

ความรับผิดชอบของธนาคารผู้จ่ายเงินตามเช็คขีดคร่อม มาตรา 997 "เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไป เมื่อนำเบิกเอาแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกปิดเสียอย่าใช้เงินให้ เว้นแต่ที่ขีดคร่อมให้แก่ธนาคารในฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บเงิน

ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คเบิกเงินใช้เงินไปตามเช็คที่ขีดคร่อมอย่างว่ามานั้นก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมทั่วไปเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่งก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมเฉพาะเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ หรือแก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นก็ดี ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปดังกล่าวนี้ จะต้องรับผิดชอบผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น ในการที่เขาต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการที่ตนใช้เงินไปตามเช็คดังกล่าว

แต่หากเช็คใดเขานำยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และเมื่อยื่นไม่ปรากฏว่าเป็นเช็คขีดคร่อมก็ดี หรือไม่ปรากฏว่ามีรอยขีดคร่อมอันได้ลบล้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเป็นประการอื่นนอกจากที่อนุญาตไว้โดยกฎหมายก็ดี เช็คเช่นนี้ถ้าธนาคารใดใช้เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ท่านว่าธนาคารนั้นไม่ต้องรับผิดชอบหรือต้องมีหน้าที่รับใช้เงินอย่างใด ๆ"

หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินตามเช็คขีดคร่อม มี 3 ประการ ดังนี้

1) ในกรณีที่เช็คมีการขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารมากกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไป ให้ธนาคารนั้นบอกปิดเสียอย่าใช้เงินให้ เว้นแต่ในกรณีที่อีกธนาคารหนึ่งนั้นมีฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บ เช่นนี้ธนาคารผู้จ่ายย่อมจ่ายเงินให้ธนาคารซึ่งเป็นตัวแทนนั้นได้

2) ในกรณีที่เช็คขีดคร่อมทั่วไป ธนาคารผู้จ่ายต้องใช้เงินให้แก่ธนาคารใดธนาคารหนึ่งของผู้ทรงนั้นจะจ่ายเป็นเงินสดแก่ผู้ทรงไม่ได้

3) ในกรณีที่เช็คขีดคร่อมเฉพาะ ธนาคารผู้จ่ายจะต้องใช้เงินให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงระบุให้โดยเฉพาะ จะจ่ายให้ธนาคารอื่นนอกจากที่ระบุไว้โดยเฉพาะหรือจ่ายเป็นเงินสดมิได้

ขณะที่มีผู้นำเช็คยื่นเพื่อให้ใช้เงินตามเช็คนั้น ไม่ปรากฏว่าเป็นเช็คขีดคร่อม หรือไม่ปรากฏว่ามีรอยขีดคร่อมที่มีการลบล้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเหลืออยู่ หากธนาคารจ่ายเงินไปโดยสุจริตและไม่ประมาทเลินเล่อ ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินแก่ผู้ใดอีก เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองธนาคารผู้จ่ายเงิน นอกจากนี้ยังมีอีก 2 กรณี กล่าวคือ

1) มาตรา 998 "ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คขีดคร่อมเบิกเงินใช้เงินไปตามเช็ค นั้นโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ กล่าวคือว่า ถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ ใช้เงินให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่ง ถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะก็ใช้ให้แก่ธนาคารซึ่ง เขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ หรือใช้ให้แก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของ ธนาคารนั้นไซ้ ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปตามเช็คนั้นฝ่ายหนึ่ง กับถ้าเช็คตกไปถึง มือผู้รับเงินแล้ว ผู้สั่งจ่ายอีกฝ่ายหนึ่งต่างมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกัน และเข้าอยู่ในฐานะ อันเดียวกันเสมือนดังว่าเช็คนั้นได้ใช้เงินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแล้ว"

ตัวอย่าง ก. ออกเช็คสั่งธนาคาร เอ จ่ายเงินโดยระบุชื่อ ข. เป็นผู้รับเงิน และ ขีดหน้าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก พร้อมขีดคร่อมทั่วไปลงในเช็คนั้นแล้วส่งมอบให้ ข. ข. ทำเช็คหาย ค. เก็บได้ปลอมลายมือชื่อ ข. สลักหลังโอนเช็คนั้นให้ ง. ง. รับไว้ โดยสุจริตและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และนำเช็คนั้นไปให้ธนาคาร บี ที่ ตนมีบัญชีเงินฝากอยู่ เพื่อให้ธนาคารนั้นเรียกเก็บเงินให้ ธนาคาร เอ ได้จ่ายเงินตาม เช็คนั้นเข้าบัญชีธนาคาร บี โดยสุจริต และไม่ประมาทเลินเล่อ ดังนี้

ถือว่า ธนาคาร เอ ได้จ่ายเงินให้ ข. ผู้เป็นเจ้าของเช็คนั้นแล้ว ข. จะเรียกร้อง ให้ธนาคาร เอ รับผิดชอบคนอื่นไม่ได้ และธนาคาร เอ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ก. ผู้สั่งจ่าย ทั้งยังมีสิทธิหักเงินจากบัญชีของ ก. ผู้สั่งจ่ายได้ และเมื่อเช็คได้ผ่านถึงมือ ข. ผู้รับ

เงินแล้ว ก. ผู้ส่งจ่ายก็มีสิทธิเช่นเดียวกับธนาคาร เอ คือ ก. ไม่ต้องรับผิดชอบตามมูลหนี้เดิม และมูลหนี้ตามเช็คนั้นต่อ ข. อีกต่อไป ถือว่า ก. ได้จ่ายเงินให้แก่ ข. ผู้เป็นเจ้าของเช็คนั้นแล้ว

2) มาตรา 1000 "ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เค้าย์ของคนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงินเขาใช้ให้ตามเช็คชดคร่อมทั่วไปก็ดี ชดคร่อมเฉพาะให้แก่คนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เค้าย์นั้นไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซ้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่ได้รับเงินไว้หาทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่"

ตัวอย่าง ก. เป็นผู้ทรงเช็คชดคร่อมทั่วไปของธนาคาร เอ ต่อมา ข. ได้ขโมยเช็คนั้นไปฝากเข้าบัญชีของคนทีธนาคาร บี เรียกเก็บเงินให้ ธนาคาร บี ไม่รู้ว่า ข. ได้เช็คนั้นมาโดยมิชอบและมีได้กระทำโดยประมาทในการรับเช็คนั้นไว้ ธนาคาร บี ได้เรียกเก็บเงินตามเช็คนั้นจากธนาคาร เอ เพื่อเข้าบัญชีของ ข. ได้ ต่อมา ข. ได้ถอนเงินจากบัญชีของตนไปใช้จนหมด ดังนี้ธนาคาร บี ในฐานะธนาคารผู้เรียกเก็บเงินไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ก. ผู้เป็นเจ้าของเช็คอันแท้จริงนั้น แม้ว่า ข. จะไม่มีสิทธิในเช็คนั้นเลย

11. อายุความ

อายุความนี้เป็นกำหนดอายุความฟ้องร้องคู่สัญญาในตัวเงินให้ต้องรับผิดชอบตามมูลหนี้ในตัวเงิน ผู้ฟ้องคือเจ้าหนี้ตามตัวนั้น ซึ่งอาจเป็นผู้ทรงหรือคู่สัญญาคนหนึ่งคนใดที่ได้เข้าใช้เงินตามตัวนั้นให้แก่ผู้ทรงไปแล้วใช้สิทธิฟ้องบรรดาคู่สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งเป็นลูกหนี้ด้วยกัน

คู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบมีหลายประเภท ดังนั้นอายุความฟ้องร้องก็แตกต่างกัน
ด้วย ดังนี้

1) มาตรา 1001 "ในคดีฟ้องผู้รับรองตัวแลกเปลี่ยนก็คือ ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินก็คื
ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับแต่วันตัวนั้น ๆ ถึงกำหนดใช้เงิน"

ถ้าคู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบได้แก่ผู้รับรองตัวแลกเปลี่ยนหรือผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน
เจ้าหนี้จะต้องฟ้องร้องให้รับผิดชอบภายในเวลา 3 ปีนับแต่วันที่ตัวเงินนั้น ๆ ถึงกำหนด

2) มาตรา 1002 "ในคดีที่ผู้ทรงตัวเงินฟ้องผู้สละหลังและผู้ส่งจ่าย ท่านห้ามมิ
ให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันที่ไต่ลงในคำคัดค้านซึ่งได้ทำขึ้นภายในเวลาอัน
ถูกต้องตามกำหนด หรือนับแต่วันตัวเงินถึงกำหนด ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ว่า "ไม่
จำต้องมีคำคัดค้าน"

ถ้าคู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้สละหลังตัวแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินและเช็ค
หรือผู้ส่งจ่ายตัวแลกเปลี่ยนและเช็ค เจ้าหนี้จะต้องฟ้องร้องให้รับผิดชอบภายใน 1 ปีนับ
ตั้งแต่วันที่ไต่ลงในคำคัดค้าน หรือในกรณีที่ตัวเงินนั้นยกเว้นให้ผู้ทรงไม่ต้องทำคำ
คัดค้าน ต้องฟ้องภายใน 1 ปีนับแต่วันตัวถึงกำหนด

3) มาตรา 1003 "ในคดีผู้สละหลังทั้งหลายฟ้องไล่เบี้ยกันเองและไล่เบี้ยเอา
แก่ผู้ส่งจ่ายแห่งตัวเงิน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สละ
หลังเข้าถือเอาตัวและใช้เงิน หรือนับแต่วันที่ผู้สละหลังนั้นเองถูกฟ้อง"

เมื่อผู้สละหลังคนใดได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไปแล้ว ย่อมเข้าถือเอาตัวเงินนั้น
ในการที่จะนำไปใช้บังคับเอาแก่ผู้สละหลังคนก่อน ๆ และผู้ส่งจ่าย ภายใน 6 เดือน
นับตั้งแต่วันที่ผู้สละหลังคนนั้นเองถูกฟ้อง แม้ว่าจะยังมีคำพิพากษาถึงที่สุด

อายุความสะดุดหยุดลง มาตรา 1004 "เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงเพราะการ
อันหนึ่งอันใด ซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตัวเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าย่อมมีผล
สะดุดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น"

คู่สัญญาซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อผู้ทรงได้แก่ ผู้ส่งจ่าย ผู้รับรอง ผู้สักรหัส ผู้รับอาวัล และผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ผู้ทรงชอบที่จะไต่เบี่ยคู่สัญญาคนใดให้รับผิดชอบก็ได้ และเมื่อฟ้องคู่สัญญาคนใดแล้ว อายุความย่อมสะดุดหยุดลงระหว่างคดีเฉพาะคู่สัญญาที่ถูกฟ้องเท่านั้น ส่วนอายุความของคู่สัญญาคนอื่น ๆ ที่ไม่ถูกฟ้องในคดีนั้นอายุความก็ไม่สะดุดหยุดลง

ตัวอย่าง ก. ออกเช็คสั่งธนาคาร เอ จ่ายเงิน ข. ลงวันที่ 26 มกราคม 2538 และขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก ข. สักรหัสโอนเช็คนั้นให้ ค. ค. สักรหัสโอนให้ ง. ง. นำเช็คนั้นไปขึ้นเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ง. จึงฟ้อง ก. ในวันที่ 10 มีนาคม 2538 ดังนี้อายุความ 1 ปีที่ฟ้อง ก. ผู้ส่งจ่ายย่อมสะดุดหยุดลง แต่อายุความ 1 ปีที่จะฟ้อง ข. และ ค. ผู้สักรหัสมิได้สะดุดหยุดลงด้วย หาก ง. ต้องการจะฟ้อง ข. และ ค. ต้องฟ้องภายในวันที่ 26 มกราคม 2539 มิฉะนั้นจะเกิน 1 ปี

และแม้ว่าสิทธิตามตัวเงินนั้นจะสูญไปเพราะอายุความหรือเพราะเหตุใด ๆ ก็ตาม ผู้ทรงก็ยังอาจเรียกร้องตามมูลหนี้เดิมได้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 1006)

12. ตัวเงินปลอม ตัวเงินหาย และตัวเงินถูกฉก

ตัวเงินปลอม คือ ตัวที่ได้ออกมา มีผลสมบูรณ์บังคับได้ตามกฎหมายตัวเงินแล้ว แต่ต่อมาตัวนั้นได้ถูกปลอมแปลงหรือถูกแก้ไขเพิ่มเติมข้อความบางส่วนในภายหลัง

ตัวเงินปลอมเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ

1) ตัวเงินปลอมเพราะมีการลงลายมือชื่อปลอมหรือลงลายมือชื่อเขาโดยปราศจากอำนาจ ตัวเงินเป็นลายมือชื่อปลอม หมายถึง ในตัวเงินนั้นมีลายมือชื่อของคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบหนึ่งลายมือใดเป็นลายมือชื่อปลอม กล่าวคือ มี

บุคคลเขียนลายมือชื่อผู้อื่นโดยตั้งใจให้เป็นที่เข้าใจว่าเป็นลายมือชื่ออันแท้จริงของผู้
อื่นนั้นโดยมิได้ทำแทน เช่น ข. ลงชื่อ ก. ในฐานะผู้ส่งจ่ายเพื่อให้คนอื่นเข้าใจว่าเป็น
ลายมือชื่อของ ก. จริง

แม้ตัวเงินฉบับนั้น ๆ จะมีลายมือชื่อคู่สัญญาคนหนึ่งเป็นลายมือชื่อปลอม
ลายมือชื่อปลอมนั้นไม่กระทบกระทั่งไปถึงความสมบูรณ์ของลายมือชื่อของคู่
สัญญาคนอื่น ๆ ที่ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบเนื้อความในตัวเงินนั้น

การลงลายมือชื่อโดยปราศจากอำนาจ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งลงลายมือ
ชื่อของผู้อื่นลงในตัวเงินโดยตั้งใจทำแทน แต่เจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจ
ให้ลงแทนแต่อย่างใด เช่น ข. ลงลายมือชื่อ ก. โดยตั้งใจลงแทน ก. แต่ ก. มิได้มอบ
อำนาจให้ ข. ลงลายมือชื่อแทน

ผลของตัวเงินที่มีลายมือชื่อปลอมหรือลงโดยปราศจากอำนาจ มาตรา 1008
"ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัว
เงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือชื่อลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลาย
มือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือชื่อปลอมหรือลงปราศจากอำนาจ
เช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อยึดหน่วง
ตัวเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้นก็ดี หรือเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญา
แห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่าย
ซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วงหรือถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตบถมิให้ยกข้อ
ลายมือชื่อปลอม หรือข้อลงลายมือชื่อปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้

แต่ข้อความใด ๆ อันกล่าวมาในมาตรานี้ ท่านมิให้กระทบกระทั่งถึงการให้
สัตยาบันแก่ลายมือชื่อซึ่งลงไว้โดยปราศจากอำนาจแต่หากไม่ถึงแก่เป็นลายมือ
ปลอม"

กรณีมีลายมือชื่อปลอมหรือลงโดยปราศจากอำนาจ ลายมือเช่นนั้นเป็นอันใช้
ไม่ได้ ใครจะอ้างอิงแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อ

(1) ผู้ทรงจะยึดหน่วงตัวเงินนั้นไว้ไม่ได้ ต้องคืนให้เจ้าของเดิมไป เว้นแต่ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วงจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อ เช่นนั้นเป็นข้อต่อสู้ เช่น ตัวสัญญาใช้เงินมี ก. และ ข. ลงลายมือชื่อสลักหลังโอน ต่อเนื่องกันมาตามลำดับ โดยมี เอ เป็นผู้ทรง ปรากฏว่า ก. มิได้ลงลายมือชื่อเองแต่ กลายเป็น คำ ซึ่งได้ขโมยตัวนั้นจาก ก. ไป แล้วปลอมลายมือชื่อ ก. สลักหลังโอน ให้ ข. ดังนี้ หาก ก. พ้องเรียกตัวคืนจาก เอ แม้ว่า เอ จะได้ตัวมาโดยสุจริตและ ปราศจากเลินเล่ออย่างร้ายแรง เอ ก็ไม่มีสิทธิในตัวนั้นดีกว่า ก. เจ้าของเดิม เอ จึงยึดหน่วงตัวนั้นไว้ไม่ได้ ต้องคืนให้ ก. เว้นแต่ ก. ผู้อยู่ในฐานะจะพึงถูกเขายึดหน่วง ตัวนั้น จะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อต่อสู้เรื่องลายมือชื่อปลอม เช่น ก. ยอมรับกับ เอ ว่าเป็นลายมือชื่อของตนเอง เช่นนี้ เอ ชอบที่จะยึดหน่วงตัวนั้นไว้ได้ ไม่ต้องคืน ก.

(2) ผู้ใช้เงินจะแสวงสิทธิเพื่อให้ตนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินไม่ได้ เช่น ข. ปลอมลายมือชื่อ ก. ผู้ส่งจ่ายสั่งให้ ค. จ่ายเงินแก่ ง. ง. นำตัวไป ให้ ค. รับรอง ค. รับรองแล้ว ง. ได้สลักหลังลอยตัวนั้นไว้เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ของตน แต่ตัวนั้นหายไป คำเก็บได้แล้วนำตัวนั้นไปเรียกเก็บเงินกับ ค. ได้ โดยที่ ค. ได้จ่ายเงินไปเมื่อตัวถึงกำหนดโดยสุจริตและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ ค. ยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินตามตัวนั้น เนื่องจากมีลายมือชื่อ ก. ผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอม เว้นแต่ตัวนั้นมีลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม แต่ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายไม่ปลอม เช่นนี้ ผู้ใช้เงินหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินได้

(3) ผู้ทรงจะแสวงสิทธิเพื่อบังคับการใช้เงินเอากับคู่สัญญาคนใดไม่ได้ เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกบังคับให้ใช้เงินจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อ เช่นนั้นเป็นข้อต่อสู้ เช่น เช็คฉบับหนึ่งมี ก. เป็นผู้ส่งจ่าย ข. ค. และ ง. เป็นผู้สลักหลังตามลำดับ เอ เป็นผู้ทรง ถ้า บี ปลอมลายมือชื่อ ค. ดังนี้ลายมือชื่อ ค. ย่อมเสียไป เอ จึงฟ้อง ค. ไม่ได้ เอ ฟ้อง ก. และ ข. ไม่ได้ เพราะฟ้องผ่านลายมือ

ปลอม เอ มีสิทธิฟ้อง บี ผู้ลงลายมือชื่อ ง. ได้ เพราะมิได้อ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิจาก ลายมือชื่อ ค. ที่ถูกปลอมไปไว้เสีย และลายมือชื่อ เอ และ ง. ยังคงสมบูรณ์ใช้ บังคับได้ เว้นแต่ ค. ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้ที่จะพึงถูกบังคับให้ใช้เงินอยู่ในฐานะเป็นผู้ ต้องตัดบท กล่าวคือ ถ้า ค. ยอมรับว่าเป็นลายมือชื่อของตนเอง ดังนี้ ค. ย่อมถูก กฎหมายปิดปาก เอ จึงบังคับการใช้เงินเอา กับ ค. ได้

2) ตัวเงินปลอมเพราะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความสำคัญในตัวเงิน มาตรา 1007 "ถ้าข้อความในตัวเงินใด หรือในคำรับรองตัวเงินรายใด มีผู้แก้ไข เปลี่ยนแปลงในข้อความโดยที่คู่สัญญาทั้งปวงผู้ต้องรับผิดชอบตามตัวเงินมิได้ยินยอม ด้วยหมดทุกคนไซ้ ท่านว่าตัวเงินนั้นก็อันเสีย เว้นแต่ยังคงใช้ได้ต่อคู่สัญญาซึ่ง เป็นผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น หรือได้ยินยอมด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น กับทั้งผู้สลักหลังในภายหลัง

แต่หากตัวเงินใดได้มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อความสำคัญ แต่ความเปลี่ยนแปลง นั้นไม่ประจักษ์ และตัวเงินนั้นตกอยู่ในมือผู้ทรง โดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ ทรงคนนั้นจะเอาประโยชน์จากตัวเงินนั้นก็ ได้เสมือนดังว่ามีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเดิมแห่งตัวนั้นก็ ได้

กล่าวโดยเฉพาะ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านถือว่าเป็น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อความสำคัญ คือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก่วันที่ลง จำนวนเงินอันจะพึงใช้ เวลาใช้เงิน สถานที่ใช้เงิน กับทั้งเมื่อตัวเงินเขารับรองไว้ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ใช้เงิน ไปเติมความระบุดสถานที่ใช้เงินเข้าโดยที่ผู้รับรองมิได้ ยินยอมด้วย"

ตัวเงินปลอมเพราะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความสำคัญ หมายถึง ปลอม ข้อความในตัวเงินซึ่งเป็นข้อความสำคัญ เช่น แก้ไขเปลี่ยนแปลงวันที่ที่ลงในตัวเงิน แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินอันพึงจะใช้ เป็นต้น

กรณีการแก้ไขประจักษ์โดยที่คู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบทุกคนมิได้ยินยอมด้วย มีผลให้ตัวเงินนั้นเสียไปทั้งฉบับ แต่ตัวนั้นยังคงใช้ได้กับบุคคล 3 ฝ่าย ดังนี้คือ

- (1) คู่สัญญาคนที่ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
- (2) คู่สัญญาคนที่ยินยอมด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น
- (3) ผู้สละหลังภายหลังที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น แม้ว่าจะมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยในการแก้ไขนั้นก็ตาม

บุคคลทั้ง 3 ฝ่ายนี้ต้องรับผิดชอบตามเนื้อความที่แก้ไขใหม่

ตัวอย่าง ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงิน ค. 20,000 บาท ค. สละหลังส่งมอบตัวนั้นให้ ง. ง. แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินกับตัวเลขและตัวอักษรตรงกันเป็นเงิน 120,000 บาท แล้วสละหลังโอนให้ จ. จ. สละหลังโอนให้ ฉ. ฉ. นำตั๋วให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรับรอง ทั้งได้แจ้งให้ ก. และ ค. ทราบ ทั้งสองคนไม่ยินยอมด้วยในการแก้ไขจำนวนเงินนั้น ดังนี้ ตัวนั้นจึงเสียสำหรับ ก. ข. และ ค. แต่ตัวยังคงใช้ได้กับ ง. ผู้แก้ไข และ จ. ผู้สละหลังภายหลังการเปลี่ยนแปลงนั้น และทั้ง ง. และ จ. ต้องรับผิดชอบ ฉ. ตามจำนวน 120,000 บาท

กรณีแก้ไขไม่ประจักษ์ ตัวเงินนั้นมิได้เสียไป ยังคงใช้ได้กับคู่สัญญาทุกคนในตัวเงินนั้น โดยผู้ทรงจะเอาประโยชน์จากผู้แก้ไข และบรรดาผู้สละหลังภายหลังการแก้ไขตามเนื้อความที่แก้ไข เสมือนว่าตัวนั้นมิได้มีการแก้ไข และผู้ทรงจะบังคับเอากับคู่สัญญาก่อนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นตามเนื้อความเดิมก็ได้

ตัวอย่าง จากตัวอย่างเดิม หาก ง. แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินเป็น 120,000 บาทได้อย่างแนบเนียน ผลก็คือ ฉ. ผู้ทรงมีสิทธิที่จะถือเอาประโยชน์จากตัวเงินนั้นได้เสมือนมิได้มีการแก้ไขเลย ดังนี้ ฉ. จึงมีสิทธิบังคับไล่เบี้ยเอาจาก ง. และ จ. ให้รับผิดชอบได้ในจำนวนเงิน 120,000 บาท หากได้ไม่ครบ ฉ. ยังสามารถไปไล่เบี้ยเอาจาก ก. ข. (ถ้ารับรอง) และ ค. ซึ่งเป็นคู่สัญญาก่อนที่มีการแก้ไขให้ร่วมรับผิดชอบได้ตามเนื้อความเดิม คือ 20,000 บาท

มาตรา 1009 "ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งเมื่อทวงถามมา เบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางคำปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ" ในกรณีที่ผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งเมื่อทวงถาม ซึ่งหมายถึงตัวแลกเงินหรือเช็คที่ผู้ทรงยื่นให้ผู้จ่ายเมื่อใดผู้จ่ายต้องจ่ายทันที เมื่อธนาคารได้ใช้เงินให้ไปแล้วให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ ธนาคารมีสิทธิหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ส่งจ่ายได้ เมื่อประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1) ธนาคารได้ใช้เงินไปตามทางคำปกติ หมายถึงธนาคารได้ใช้เงินไปตามวิธีการที่ธนาคารโดยทั่ว ๆ ไปกระทำกัน เช่น วันหรือเวลาที่เปิดทำการในวันธรรมดา ระหว่างเวลา 8.30 น. ถึง 15.30 น. เป็นต้น

2) ธนาคารได้ใช้เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ หมายถึงธนาคารได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไปโดยสุจริต เชื่อว่าผู้ทรงนั้นเป็นผู้ทรงตามกฎหมาย และธนาคารได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการใช้เงินและพิจารณาตัวผู้ถือตัวเงินแล้ว

3) ธนาคารไม่มีหน้าที่ต้องนำสืบว่า การสลักหลังของผู้รับเงินหรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นการสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม หมายถึง ธนาคารไม่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าตัวเงินนั้นมีการสลักหลังปลอมหรือสลักหลังโดยปราศจากอำนาจหรือไม่ เพียงแต่ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายไม่ปลอมก็พอแล้ว

ตัวอย่าง คำออกเช็คสั่งธนาคารจ่ายเงินแดง 100,000 บาท แดงสลักหลัง เฉพาะและส่งมอบให้ชาว เขียวลักเช็คจากขาวโดยปลอมลายมือชื่อเป็นขาวสลักหลัง เฉพาะและส่งมอบให้ม่วง เมื่อถึงกำหนดม่วงนำยื่นต่อธนาคาร ธนาคารได้ใช้เงินไป ตามทางค้ำปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไป โดยถูกระเบียบ แม้ว่าการสลักหลังจะเป็นการสลักหลังปลอม ธนาคารไม่มีหน้าที่ ต้องนำสืบว่าการสลักหลังได้ทำไปโดยอาศัยรับมอบอำนาจหรือไม่

ตัวเงินหายหรือถูกลัก คือ กรณีที่ตัวเงินได้หลุดพ้นไปจากความครอบครอง ของผู้ทรงเดิมโดยที่เขามิได้สมัครใจ ตัวเงินนั้นอาจจะหายไปเอง หรือถูกลักเอาไปได้ มีความหมายคล้ายกัน

เมื่อตัวเงินหายหรือถูกลักไป กฎหมายกำหนดหน้าที่ผู้ทรงไว้ในมาตรา 1010 "เมื่อผู้ทรงตัวเงินซึ่งหายหรือถูกลักทราบเหตุแล้ว ในทันใดนั้นต้องบอกกล่าวเป็น หนังสือไปยังผู้ออกตัวเงิน ผู้จ่าย ผู้สมอ้างยามประสงค์ ผู้รับรองเพื่อแก้หน้าและผู้ รับอาวัล ตามแต่มี เพื่อให้บอกปิดไม่ใช้เงินตามตัวเงินนั้น" และให้สิทธิแก่ผู้ทรงที่ จะร้องขอให้ผู้สั่งจ่ายออกตัวเงินให้ใหม่ แต่อย่างไรก็ดี ผู้สั่งจ่ายก็มีสิทธิเรียกให้ผู้ ทรงวางประกันได้เช่นกัน ตามมาตรา 1011 "ถ้าตัวเงินหายไปแต่ก่อนเวลาล่วงเลย กำหนดใช้เงิน ท่านว่าบุคคลซึ่งได้เป็นผู้ทรงตัวเงินนั้นจะร้องขอไปยังผู้สั่งจ่ายให้ให้ ตัวเงินเป็นเนื้อความเดียวกันแก่ต้นใหม่อีกฉบับหนึ่งก็ได้ และในการนี้ถ้าเขา ประสงค์ก็วางประกันให้ไว้แก่ผู้สั่งจ่าย เพื่อไว้ทดแทนที่เขาหากจะต้องเสียหายแก่ผู้ หนึ่งผู้ใดในกรณีที่ตัวเงินซึ่งว่าหายนั้นจะกลับหาได้"

อนึ่ง ผู้สั่งจ่ายรับคำขอร้องตั้งว่ามานั้นแล้ว หากบอกปิดไม่ยอมให้ตัวเงินคู่ ฉบับเช่นนั้น อาจจะถูกบังคับให้ออกให้ก็ได้"

๕๕๕